

וַיַּעַן אֶת הָעֹמֵר אֲבִי... וְסִפְרָתָם יָבִיא מִמֶּנּוּ כַּלָּה

1

מה יבין ברו ואחר תחזקנה ידיו ורדת במחנה וירד הוא ופרה נערו
אל קצה הממשים אשר במחנה ומדן ועמלק וכל בני קדם נפלים
בצמק פארבה לרב ולגמליהם אין מספר כחול שעל שפת הים
לרב: ויבא גדעון והנה איש מספר לרעהו חלום ויאמר הנה חלום
חלמתי והנה צלול לחם שערים מתהפך במחנה מדן ויבא עדי
האהל ויבהו ויפל והתפכהו למעלה ונפל האהל: וישן רעהו ויאמר
אין זאת בלתי אם יתרב גדעון בן יואש איש ישראל נתן האלהים
בדו את מדן ואת כל המחנה:

ויהי כשמע גדעון את מספר החלום ואת שכרו וישתחו וישב אל-
מחנה ישראל ויאמר לזמו פינתן יהוה בידכם את מחנה מדן:
ויחץ את שלש מאות האישי שלשה ראשים וימן שופרות ביד כולם
וכדים רקים ולפדים בתוך הכדים: ויאמר אליהם ממני תראו וכן
תעשו והנה אנכי בא בקצה המחנה והנה כאשר אעשה כן תעשו:
ותקעו בשופר אנכי וכל אשר אתי ותקעו בשופרות גם אתם
סביבות כל המחנה ואמרתם ליהוה ולגדעון:
ויבא גדעון ומאה איש אשר אלו בקצה המחנה ראש האשקרה
התכונה אך הקם הקימו את השמרים ותקעו בשופרות ונפוץ
הכדים אשר בידם: ותקעו שלשת הראשים בשופרות וישברו הכדים
ויחנקו ביד שמאולם בלפדים ובכדים ימנם השופרות לתקוע ויקראו
חרב ליהוה ולגדעון:

ויבא יבא

ויבא יבא

מחנה כיצד יתן עושין שלוח
בית דין ויבא מערב יום טוב ועושין אותן
כריכות במחנה לרקק כדי שהוא נוח לקצור
כל העיירות הסביבות לשם מחנומות לשם
כדי שהוא נקצר בעסק גדול כיון שהחשובה
אומר להן בא השמש ו אומר הן בא השמש
אומר הן מגל ו אומר הן מגל ו אומר
הן קופה ו אומר הן קופה ו אומר הן
בשבת אומר להן שבת ו אומר הן שבת
ו אומר הן אקצור והם אומרים לו קצור
אקצור והם אומרים לו קצור שליש פעמים
על כל דבר והבר והן אומרים לו הן הן
הן כל כך למה (ל) מפני הבייתוסים שהיו
אומרים אין קצירה העומר במוצא יום:

מל מנמות ס

להביא מן הקרוב לא ביבר הקרוב לירושלים
מביאין אותו מכל מקום מעשה שבא העומר
מנגות צרפין
מ (פ) (ל)

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה יהוה מלא העמר מפניו למשמרת
לדרתיכם למען יראו אתי הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר
בהוציא אתכם מארץ מצרים: ויאמר משה אל אחיהן קח צבצנות
אחת ותן שמה מלא העמר מן והנח אתו לפני יהוה למשמרת
לדרתיכם: כאשר צוה יהוה אל משה ויניחיהו אהרן לפני העדת
למשמרת: וכני ישראל אכלו את המל ארבעים שנה עד באם
אל ארץ נושבת את המן אכלו עד באם אל קצה ארץ כנען:
והעמר עשקית האיסה הוא:

כדא קאח

והמעמד: אמר רבא האי מאן דבניף מילתא
ממלתא דויב בוישם מעמד אביי אמר ראי
עיבור אלא בנידולי קרקע:
ג (ע)

דכניף מלחא ממלחא . שצבר מלח ממשרפות
מיס דמתרגמנין חריזי ימח (ויבשעיה) שממשיך לחוכו מים מן הים
והחמה שורפתו והן נטשין מלח וואתו מרין קרי מילחא: משום
מעמד . שאף הוא כמחכף בשבלין הוא:
כ (ע) (ח)

וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם
כיתבאו אלי הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם
את העמר ראשית קצירכם אל הכפר: והניף את העמר לפני יהוה
לרצונכם ממחרת השבת וניפנו הכפר: ועשיתם ביום הניפכם את-
העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליהוה: ומנחתו שני עשרים סלת
בלולה בשמן אשה ליהוה ריח ניח ונספה יין רביעת הקין: ולחם
וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן
אלהיכם חקת עולם לדרתיכם בכל משבתיכם:
לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את העמר התנופה שבע שבתות
תמימת ההיכה: עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום
והקרבנתם מנחה חדשה ליהוה:

2

והניף את העמר, ר' יוחנן אמר לעולם
אל תהי מצוות העומר קלה בעיניך שעיי
מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען.
הה"ד (בראשית יזח) ונתתי לך ולזרעך אחריו.
על מנת ואתה את ברית תשמור, ואי זה מצות
העומר.

מבא יבא

והניף את העמר, א"ר אבהו ור' סימון
ורבי"ל, היא שעמדה להם כימי גדעון שנא'
(שופטים ז, יג) ויבא גדעון והנה איש מספר
לרעהו חלום, ויאמר הנה חלום חלמתי והנה
צליל לחם שעורים וגו'. מהו צליל שעורים, רבנן
אמרי על שצלל עליהם אותו הדור מן הצדיקים.
ובזכות מה ניצולו, בזכות לחם שעורים, ואיזו זו
זו מצות העומר.

3

ויבא מלאך יהוה וישב תחת האלה אשר בעפלה אשר ליואש אבי
השוקר וגדעון בנו הבט חשים באת להניס מפני מדן: ויבא אליו
מלאך יהוה ויאמר אליו יהוה עמך עבור הקיל: ויאמר אליו גדעון
כי אדני ויש יהוה עמנו ולמה מצאתנו כל זאת ואיך כל נפלאותיו
אשר ספרו לנו אבותינו לאמר הלא ממצרים העלנו יהוה ועמה
יד גשנו יהוה ויחננו בכף מדן: וישן אליו יהוה ויאמר לך כחך זה
והושעת את ישראל בכף מדן הלא שלחתיך:
מ (ע)

4

וישפם ורפעל הוא גדעון וכל העם אשר אמו ויחניו עלי צין חרד
ומחנה מדן היה לו מצפון מצבצבת המורה בעמק: ויאמר יהוה
אל גדעון רב העם אתך מתתי את מדן בידם פויתפאר עלי
ישראל לאמר ידי הושיעה לי: ועפה קרא לא באוני העם לאמר
מיריבא וחרד ישב ויצפר מקר הגלעד וישב מן העם עשרים ושנים
אלף ועשרת אלפים נשאר: ויאמר יהוה אל גדעון
עוד העם רב הורד אותם אל המים ואצרפנו לך שם והיה
אשר אמר אליך והיגלך אתך הוא יגלך וכל אשר אמר
אליך זה לא יגלך עמך הוא לא יגלך: ויורד את העם אל-
המים ויאמר יהוה אל גדעון כל אשר ילק
בלשונו מן המים פאשר ילק הפלב תציג אותו לביד וכל אשר-
יכרע על ברכיו לשמות: והיו מספר המלקקים בידם אל פיהם
שלוש מאות איש וכל יתר העם פרעו על ברכיהם לשמות
מים: ויאמר יהוה אל גדעון בשלש מאות האישי
המלקקים אושע אתכם ונתתי את מדן בידך וכל העם ילכו איש
למקמו: ויקחו את צדה העם בידם ואת שופרותיהם ואת כל איש
ישראל שלח איש לאהלו ובשלש מאות האישי החנוק ומחנה
מדן היה לו מתחת בעמק:
ויהי בלילה ההוא ויאמר אליו יהוה קום רד במחנה כי נתתי בידך:
ואם ירא אתה לרדת רד אתה ופרה נערה אל המחנה: ושמע

20

והנה האיש המתקדש בקדשת בוראו, אפילו מצויו הגשמיים חוזרים להיות עניני קדשה ממש. וסימנה אכילת קדשים שהיא עצמה מצוה-עשה, ואמרו ז"ל, בענים אוכלים ובפעלים מתפפרים. ותרצה עמה ההפרש שבין השגור לקדוש: השגור, מצויו התמריים אינם לו אלא התמריים, והוא עצמו אינו מתבונן בהם אלא על צד התקרתו ונתמך אצל קדש-קדשה לא באו. כי אילו היה אפשר בלתי, פנר היה יותר טוב. אך הקדוש הדבק תמיד לאדוהו ונפשו מתהלקת בין המשפלות האמיתיות באהבת בוראו ותרצהו, הנה נחשב לו כאילו הוא מתהלק לקדוהו בארצות הסיים עווננו פה בעולם-הנה. והנה איש פנה, הוא עצמו נחשב כמשפך, במקדש ובמזבח, וכמאמרם ז"ל (בראשית רבה סו), "ויצל מעליו אלהים", האבות הורטן המרובה, וכן אמרו, הצדוקים הורטן המרובה, פי השכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש. ומעשה המצאקל שהם אוכלים, הוא קרפון שעולה על-גבי האשים, פי ובאי הוא שיהיה נחשב לעני גדול אל אותם הדברים שהיו עולים על-גבי המזבח כגון שהיו בקרבים לפני השכינה, וכד-כך ותרין היה להם בזה עד שהיה כל מינם מתקרר בקל העולם ובמאמרם ז"ל במדרש, פן המצאקל והמשחה שהאיש הקדוש אוכל, עליו הוא למצאקל שהוא למשחה שהוא קאלו נקרב על-גבי המזבח ממש. והוא הענין שאמרו עליו ז"ל (כתובות קה), כל הפביא דורון לממיד-תכם, כאילו הקריב בפורים, וכן אמרו (חמא עא), זמלא גרונם של תלמידים-תקמים זין במקום נסקים.

21

בסבך: מולך ומביא מעלה ומוריד [וכו'] : אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יודגן מולך ומביא למי שתרווחת עלי מעלה ומוריד למי שרושמים והארץ שלו
 ז"ל ע/מחור סב

22

נראה לעניות דעתי דר' ישמעאל נמי לא אמר המקרא ואספת דגנך אלא בארץ ישראל ורוב ישראל שרויים, שעבודה בקרקע גופה מצווה היא משום ישוב ארץ ישראל להוציא פירותיה הקדושים, ועל זה ציוותה התורה ואספת דגניך. וכאילו תאמר לא אניה תפילין מפני שאני עוסק בתורה הכי נמי לא יאמר לא אאסוף דגני מפני עסק התורה, ואפשר אפילו שאר אומנויות שיש בהן ישוב העולם הכל בכלל מצוה, אבל בעוונותינו הרבים כשאנו מפוזרים בין אומות העולם - כל המרכה לעולם ישוב מוסיף חורבן, ועל זה אנו סומכים על ר' נהוראי מגיח אני כל אומנויות שבעולם ואיני לומד אלא תורה

אמר ר' יוחנן
 ויבנה לך

23

והיה קריבאך יהיה אל-ארץ תכנעני כאשר נשבע לך ולאבתיה ונתנה לך:

24

ונתנה לך, תהא בעיניך כאלו נתנה לך בו ביום ואל תהי בעיניך כירשת אבות⁶⁵
 (ע"ז ע"ז)

11

קייחצא למלקחה על-אביך ונתנו יהוה אלהיך בידך ושבת שביו: וראית בשביה אשת פת תאר וחשקה בה ולקחת לך לאשה: והבאתה אל-תוך ביתך ונלקחה את-ראשה ועשתה אתי צפרניה: והסירה את-שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את-אביה ואת-אמה רח ומים ואחר פן תבוא אליה ובקלתה והיתה לך לאשה: והיה אם-לא תפצת בה ושלחתה לנפלה ומכר לא-תמכרה בכסף לא-תעמר בה פחת אשר עפיתה:

סוטה
 כ"ג

12

לא תתעמר בה, לא¹⁰ תשתמש בה. כלשון פרסי קורין לעבודה ושימוש עימראה, מיסודו של ר' משה הדרשן למדתי כן.
 (ע"ז ע"ז)

13

ובמה עיסת המדבר דתוב יהושע¹¹ עשרית האיפה הוא מבאן אמרו רבעים כמה ועוד חיבת בחלה שהן של ירושלמית עתה ה' של צפרדי מבאן אמרו האוכל כמה זו ה' ברא ומבורך יהי על כן רעבתן פחות מבאן מקלקל במעו:

ע"ז ע"ז
 כ"ג

14

והבאתם את עמר, אמר רבי ברכיה, אמר הקב"ה למשה, לך אמור להם לישראל, כשהייתי נותן לכם את המן הייתי נותן עומר לכל אחד ואחד מכם, הה"ד (שמות טו, טז) עומר לגלגולת, ועכשיו שאתם נותנים לי את העומר אין לי אלא עומר אחד מכולכם, ולא עוד אלא שאינו של הטים אלא של שעורים, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם והבאתם את עומר.

15

וקדשתם את שנת הקמשים שנה וקראתם דרוך בארץ לקל-ישביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל-אחוזתו ואיש אל-משפחתו תשובו:
 ז"ל ע"ז א"ע

ז"ל ע"ז
 א"ע

16

ושבתם איש אל אחוזתו, שהשדות חוזרות לבעליהן²¹
 ז"ל ע"ז

17

וידבר יהוה אל-משה לאמר: ואתה קח-לך בשמים ראש מר-דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה-בשם חמשים ומאתים:
 ז"ל ע"ז

18

ופירש' דרוך מלשון וקראתם דרוך (ויקרא כה י), שיהיה חפשי מן הזיוף והתערובת.
 ז"ל ע"ז

19

במ-צפור: מצאה בית ודרור קן לה אשר-שתה אפרתיה את-מזכחותיה יהוה צבאות מלפי ואלהי:
 ז"ל ע"ז